

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația:
ARAD, STRADA EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru 1 an 300 Lei; 6 luni 150 Lei

Primat și centralizare?

— Răspuns unor doritori de învoire. —

În „Glasul Monahilor“ sub semnătura a 4 monahi din tineră generație, am citit „Gânduri pentru reorganizarea Bisericii.“ Pe semne era nevoie de 4 semnături pentru a nu lăsa greșala sub o singură răspundere.

Nu vom polemiza aici cu cei 4, nici nu vom îndrepta târnăcopul împotriva întregii construcții a planului lor de „reorganizare“ a Bisericii. Vom ataca numai principiul de bază, pe care se sprijină toată construcția. Odată căzută temelia se va surpa, ca după cutremur, întregul bloc.

Când a luat ființă Patriarhia română, nimeni nu s'a gândit să înființeze un Primat, după modelul romano-catolic, nici să aducă la inaniție eparhiile prin o centralizare a conducerii bisericești în jurul Patriarhului. Nici Sinodul Permanent nu era să aibă atribuțiuni peste Sfântul Sinod. Ar fi bine ca autorii să cunoască discuțiile și hotărârile luate în Sfântul Sinod înainte de crearea Patriarhiei.

Dorința de a avea prin Patriarhie ceva în plus, era generală. Dacă ne-am ales însă numai cu o titulatură în plus, vina nu este a se căuta în intenția autorilor pentru înființarea Patriarhiei, și cu atât mai puțin în eventualele defecte ale Legii și Statutului pentru organizarea Bisericii, din 1925. Noi socotim că nu este atâta nevoie de emendarea literii legii, cât mai ales a duhului ei.

De câteori s'a pus chestiunea revizurii Legii și Statutului din 1925, — și s'a pus prea des și superficial — totdeauna a ieșit la iveală preocuparea de a consolida Primatul și centralizarea în jurul Patriarhului. Par'că de această lipsă de putere suferă Biserica noastră!

În epoca totalitarismului era par'că de așteptat să vină și unii dintre călugării,

reîntorși de prin Apus, să militeze — contrar tradiționalismului, așteptat dela dâșii — pentru sporirea puterii Patriarhului.

Mai este de nevoie să dovedim că nu putem copia instituția papală, fiindcă Mântuitorul n'a dat lui Petru decât un primat de onoare? Ortodoxia nu cunoaște altă instituție peste sinodalitatea episcopală. Acela care a ales pe cei 12 apostoli, Insuși a frânt în 12 bucăți sigilul apostoliei și aceștia numai adunându-se laolaltă pot sigila împreună cartea canonică a Bisericii dreptcredincioase.

Sunt lucruri asupra cărora nu trebuie să insistăm, fiind arhicunoscute.

Dar, primatul de onoare nu-l are Patriarhul român? Este vre-un Episcop care nu și-ar vedea cinstită Eparhia prin descinderea în mijlocul ei a Capului Bisericii, care i-ar aduce pe lângă cuvântul de foc și folosul experiențelor și a inițiativelor din Eparhia Sa? Cine n'ar vrea să profite de astfel de vizite? Și-ar închide vre-un Episcop granițele Eparhiei de tot ce ar vedea bun de urmat la Patriarhie?

Patriarhul poate deci „păstori“ și astăzi întreaga Biserică română, fără de a i se mai adăuga drepturi pe hârtie. Pastoralele Sale luminoase sunt binevenite oricând. El însă nu poate fi substituit prin Arhiepiscopii Vicari, când este vorba să treacă dincolo de Eparhia Sa. Cine vrea să vadă și să audă pe Patriarhul, nu se poate mulțumi cu trimisul lui. În urmare acei „4 Vicari-Arhierei“ prin cari Patriarhul ar urma, după proiectul celor 4 monahi — să și „exercite îndatoririle“, ar fi o creație inoperantă. Avem destui Episcopi și suficiente corporații bisericești.

Funcțiunile, mai ales cele noi, le creiază propriuzis personalitatea cuiva, iar nu

atribuțiunile date pe hârtie. Noi am așteptat ca soarele Bisericii noastre să răsară la Patriarhia din București. Acolo să avem creierul și ochiul de veghe, bunele inițiative de acolo să pornească în toate laturile țării. Când ar fi însă ca acolo să întârzie ceasul, sau ochii oboșiți de veghe să aștească, nu se va lua în nume de rău dacă provincia va merge, disciplinată, pe calea cea bună. Oricum, 18 capete pot să judece și să vadă câteodată mai repede decât unul singur.

Experiența anilor din urmă ne-a învățat să nu identificăm pe Patriarh cu Biserica întreagă. Pe lângă că Biserica noastră nu suferă autocratismul, personal Patriarhul nu poate avea nici un folos din un Primat ce trece limitele întâietății de cinst. În schimb personalitatea lui va putea suplini oricând lipsurile articolelor de lege.

Centralizarea administrației bisericești în mâinile Patriarhului, să aibă oare un efect mai bun pentru controlul și îndrumarea Eparhiilor, decât actuala situație? Nicidecum. Dacă Consiliul și Adunarea Eparhială, organe locale, care pot cunoaște și controla mai bine mersul lucrurilor, nu mai corespund, atunci ce minuni va putea face ancheta dela centru, pripită și unilateral informată?

La fel și centralizarea monahismului

în mâinile Patriarhului, este o idee streină de ortodoxie. Stavropighiile au fost exercitate dincolo de hotarele țării. Nu este nevoie de a creia dificultăți canonice eparhei, scoțând mănăstirile de sub jurisdicția Episcopului. Când Sfântul Sinod va reglementa odată, prin măsuri unitare pentru întreaga Patriarhie, chestiunea monahismului, atunci executiva pe eparhii nu va mai da prilej la atâtea discuții. Noi avem numai monahi din același ordin, iar nu ordine diferite ca la catolici. Nu este deci nevoie de „provinciali” dar nici de diuumul de Exarhi patriarhali. Statului nostru nu-i arde astăzi de creierea de funcțiuni noi, cu totatătea posturi bugetare, ci de o repartizare mai rațională a muncii.

Am fi fost bucuroși dacă cei 4 monahi cosemnatari, ar fi atacat numai problema monahismului, chestiune unde ei trebuie să fie acasă, și să lase pe seama altora, cu oarecare experiență, problema reorganizării Bisericii. Noi socotim că orice învoire pornește dinlăuntru în afară, iar inițiativele purtătoare de viață răsar deodată cu fapta.

Iată pentru ce am dori să vedem ceata monahilor, însuflețită de învoire, pornind la misiune, mai înainte de a vorbi despre ea.

† Andrei

Episcopul Aradului.

Ajutorul Legionar

„Ajută-ți fratele căzut în nenorocire. Nu-l lăsa!” (C. Z. C.)

A luat ființă din dorința de a urma învățurii Mântuitorului din pilda samarineanului milostiv, când îi spune legiuitorului „mergi de fă și tu asemenea”, precum și din datoria de a împlini porunca aceluia care din mormânt ne strigă tuturor să venim în ajutorul fraților noștri năpăstuiți. Din primele zile ale existenței sale și-a justificat necesitatea de a fi, ca și eficacitatea pe teren. Sute și mii de frați, cari au trebuit să-și părăsească tot ce-au agonisit o viață întreagă, cât și atâți nevoiași și nenorociți, prin această instituție și-au primit bucata de pâine necesară existenței lor și a familiilor lor.

În urma groaznicului cutremur, care a clătit din temelii stihiiile țării noastre, „Ajutorul Legionar” își justifică și mai mult existența.

Dacă au fost oameni cari au înțeles apelul lansat pentru contribuirea tuturor la acest ajutor, nu-i mai puțin adevărat că se găsesc și de aceia, cari și după ce au văzut lucrările realizate stau

impasibili, având parcă inima de piatră. Și fiindcă, noi preoții, trebuie să fim pildă vie de abnegație și de urmare a Mântuitorului, îmi permit a indica aici câteva modalități de a da obolul parohiei, credincioșilor și al nostru.

1. Fiecare parohie are așa numitul „Fond al milelor”. Din acesta se poate rupe o parte și trimite „Ajutorului Legionar”, pentru că nicăiri nu va fi mai bine întrebuințată decât aici.

2. Se va face apel la credincioși în Dumineci și sărbători, ca să dea fiecare din ce are și cât poate, arătându-se în ce mod se poate face aceasta. (Din produse agricole, din alimente, din haine, din rufărie uzată se poate face rufărie pentru nou născuți și copii. Fiind timp de iarnă, cu încetarea lucrului pe afară și starea mai mult la gura sobei, se pot face tricouri, ciorapi, mănuși, etc.).

3. Se apropie sărbătorile Crăciunului, Anului Nou și Botezului, toate zile de mare bucurie, care deschid inimile și le predispun spre milostenie. La toate acestea se va purta un tas special

în scopul arătat, anunțându-se dinainte credincioșii despre aceasta.

4. Trebuind însă ca noi să fim pildă vie și înaintestătători tuturor, vom lua hotărîrea ca toate stolele noastre din decursul unei luni să le punem deoparte și la sfârșitul unei luni să le dăm. Aceasta am putea-o face, dacă nu permanent, tot la trei luni, fără a o simți, închipuindu-ne pur și simplu că în luna respectivă n'am avut venite.

5. Și fiindcă dela cei ce au mai mult se cere mai mult, părinții protopopi — pe lângă venitul stolar — ar mai putea ceda taxele reținute cu ocazia distribuirii salariilor.

Iată câteva modalități de a-și da cu toții o-bolul lor. Frații preoți vor găsi poate și altele. Eu, mi-am permis a indica doar câteva, dar care realizate întru totul ar aduce roade bogate.

Trebue să știm cu toții că, dând pentru „Ajutorul Legionar“, vom alina dureri și suferinți, vom ușura sarcini grele de purtat și ne vom servi Patria ajunsă la greu impas. Așa că dela felul cum fiecare va răspunde acestei înalte și sfinte chemări se va dovedi, a fi sau nu, fiu vrednic al Neamului nostru atât de greu încercat de soartă.

Pr. Nicolae Cimpoieș

Comemorarea Mitropolitului „Andrei Șaguna“

Ziua de 30 Noembrie are însemnată pe fila calendarului nostru ortodox comemorarea marelui Andrei Șaguna, mitropolit și gloria întru chipă a neamului nostru de pretutindeni.

În această zi, de 30 Noembrie, ne a fost dat anul acesta încă un eveniment, care s'a înscris adânc pe filele de piatră ale istoriei, înmormântarea Căpitanului, Nicadorilor și Decemvirilor.

Parastasul dela Catedrală, a fost oficiat de Prea S. Sa Păr. Episcop Dr. Andrei Magieru, încunjurat de un sobor de 12 preoți și 2 diaconi, răspunsurile fiind date de corul studenților teologi și corul „Armonia“.

Rugăciunea Prea Sfințitului Andrei se înalță lin ca fumul de tămâie, spre Atotputernicul Dumnezeu, s'așeze „sufletele lor în corturile dreptilor“, acolo, „unde nu este durere, nici scârbă, nici suspinare, ci viață fără de sfârșit“.

P. C. Păr. protopop Fl. Codreanu, în cuvinte biblice talmăcește însemnătatea jertfei și testamentul lăsat de acești martiri ai neamului. După parastas asistența, a trecut în sala festivă a Academiei Teologice, unde a avut loc comemorarea mitropolitului Andrei Șaguna, la care au luat parte

P. S. Sa Părintele Episcop Andrei, P. C. L. Sava Seculin, Cibian, Turicu, consilieri referenți, corpul profesoral al Academiei, precum și mulți oaspeți. Corul studenților cântă: „La mormântul lui Andrei Șaguna“ de Cunțan, după care stud. Benea citește conferința președintelui A. Moise, — care era plecat la înmormântarea Căpitanului, — intitulată: „Activitatea lui Andrei Șaguna pe tărâm politic și național“, prezentându-l pe acela dela a cărui moarte se împlinesc 67 de ani, ca pe gloria strălucită a întregului neam românesc, ca cel mai mare luptător naționalist, ale cărui idei străbat, cu claritatea și seninătatea formulării lor, veacurile românismului. Concepțiile și le-a fixat el în ziarul întemeiat de dânsul care dăinuiește și azi: „Telegraful Român“ dela Sibiu. Cea mai mare izbândă a lui Șaguna, de cea mai covârșitoare însemnată, atât pentru biserică cât și pentru neamul nostru, o realizează el restaurând „Mitropolia Ardeleană“. Prin activitatea sa epocală, a fost în stare să accelereze dezvoltarea noastră pe tărâmul cultural și național, deschizând cărări noi de progres, înălțând și eternizând deodată cu numele său, valoarea și cinstea neamului nostru.

Studenții la sfârșit, prin stud. Benea fac o urare P. S. Sale Păr. Episcop Andrei, de ziua onomastică, nume și urmaș demn al marelui Șaguna. Corul și asistența cântă „Întru mulți ani Stăpâne“!

După conferința P. S. Sa Păr. Episcop Andrei a spus următoarele cuvinte:

Aniversarea nemuritorului Șaguna se cere actualizată mereu. Dacă mărturisim că duhul lui trăiește între noi, atunci este firesc să ne întrebăm: Cum s'ar încadra Șaguna în vremea noastră? Ce ne-ar spune el astăzi?

Prin faptul că reînhumarea martirilor mișcării legionare se face astăzi, în ziua numelui său, Dumnezeu par'că vrea să așeze tinerimea de azi sub patronajul lui Șaguna.

Am citit o cuvântare despre: „Intellectualul în Statul Legionar“.

Se spunea că intelectualul trăiește pe linia mare a neamului. Într'ânsul trăesc toate virtuțile strămoșilor și plâng toți martirii. Crezul legionar e unul dar el trebue aplicat la fiecare tagmă. Ce-ar spune Șaguna candidatului la preoție de azi? El a lucrat pentru ridicarea poporului prin Biserică. A organizat cetatea Bisericii naționale. Când ai o Biserică cu limba de slujire națională, chiar de n'ai avea stat, armată și școală națională, trăiești ca neam prin Biserică. Ea reface și creează statul. Așa cum o avem organizată în Ardeal, Biserica poate rezista tuturor vremilor.

Șaguna a avut viziunea neamului. El a contribuit la unirea neamului prin Biserică.

Dacă ar trăi astăzi Șaguna ce-ar face? Întrebați vă și voi candidații la preoție, din anul Domnului 1941.

Puteți rămâne cu aceleași preocupări ca generațiile din trecut? Nu! Vremurile merg înainte, ele cer și dela preot

tot mai mult. Noi am avut preoți cari înainte de unire erau apostoli ai ideii naționale.

A venit România Mare; atunci s'a spus că preotul să fie numai misionar. Dar azi se pune întrebarea: E de ajuns să fii numai oratori ca Ioan Gură de Aur? Să fii numai propovăduitori, teoreticieni? Atunci n'ați înțeles chemarea vremii.

Munca este lozinca zilei. Tu care cobori la sat și vezi întunerecul, lipsurile fizice, etc. trebuie să fii și constructor. Tinerimea de azi are un simbol: cărămida. Câpi tanul a făcut prima cărămidărie, a lucrat la ea și s'a logodit în fața ei.

Astăzi avem nevoie de preoți, care nu numai să predice, ci să și înfăptuiască ceva real. Acela care n'a plantat o floare, n'a sădit un pom, n'a reparat o ruină, n'a zidit o casă, o Biserică, nu și-a înțeles pe deplin misiunea sa.

Slavici în „Popa Tanda” ne dă tipul preotului ce ne lipsește. Prin preoți ca aceștia s'au ridicat popoarele cele mari și puternice. Preoții germani vorbesc poporului și despre ale gospodăriei.

Civilizația din apus a creat o preotul prin predica și pilda sa.

România de mâine trebuie clădită din temelie. Și preotul are să fie un zidar.

Viiitorii preoți trebuie să înțeleagă că s'a schimbat ceva în vreme! S'a dus vremea teoreticianului. Căpitanul zicea: „Nu e că nu poți, e că nu vrei”.

Eu văd problema reconstrucției satelor foarte actuală.

De ar trăi astăzi Șaguna el n'ar scrie abecedare sau cărți teologice ci ar face case parohiale și biserici.

Imbinând teoria cu practica, abstracția cu realitatea, îndemnul cu pilda, vom fi pe linia cerințelor de azi. Voi preoții de mâine, să fii înaintemergători ai evangheliei muncii constructive. Câștigați-vă acest titlu de glorie și veți avea mulțumirea sufletească pe care n'au cunoscut-o înaintașii vostri.

Comemorarea se încheie cu un Cântec religios și „Sfântă Tinerețe Legionară”.

Dor de raiu

(Urmare și sfârșit)

Muzica, o altă artă, arată acelaș dor. Richard Wagner în cartea sa despre „Artă și Revoluție”, are un minunat capitol despre uvertură. Redăm aci în câteva cuvinte cele spuse despre opera „Leonora” a lui Beethoven, pentru că aci Wagner sintetizează tot zbuciumul marilor compozitori. Beethoven a vrut să cuprindă în această uvertură frumusețea unei scene din cuprinsul operei. Scăparea celui închis din temniță. Leonora are un singur gând, un singur dor: să ajungă la peștera morții, să dea libertate. Temnița e întunecoasă. Nici o rază n'o străbate. Liniștea grottei e întreruptă de suspinul celui ce dorește libertatea.

Leonora privește în temniță și simte chinul aerului curat de afară, fiindcă nu-l poate împărți cu cel din grotă. Un gând: să rupă zăbrelele. E slabă și numai gândul o mai ține. Dar gândul crește, și dă putere, o putere mai presus de puterile omenești. Încă o încordare și piatra se rupe din zid. Soarele umple grotă de lumină. Leonora strigă: libertate, libertate și bucuria nu-i mai încapă în inimă. Cel scăpat răspunde: libertate, dumnezească libertate.

Firește dorul de a scăpa pe altul din temniță, dorul celui întemnițat de a ieși la soare sunt forme pe care le-a luat dorul compozitorului și orice dor de libertate frumoasă, de a putea fi la lumină, de a te mișca, sunt doruri de mai bine, de fericire, un dor de un fel de raiu.

La fel cu artele de tot felul, istoria ne înfățișează acelaș zbucium omenesc pentru mai bine, pentru dorul de raiu și pentru râvna de a reface raiul. Popoarele vechi, care în antichitate au atins culmi înalte în cultură, au scris pagini de aur în istorie, deodată sau treptat au ieșit din istorie, sau cel puțin se pare că au ieșit. Să ne gândim numai la două din ele, la Egipteni și la Perși. Unii dela cetăți și piramide, alții dela grădinile suspendate, au ajuns în colibe. În sufletele lor însă a rămas icoana vechilor lor culturi, a bogăției lor de demult și după un zbucium de veacuri, au început din nou să intre în istorie. Nu cunoaștem istoria negrilor decât de pe vremea când erau vânați ca animalele, prinși și duși în sclăvie. Care ați citit „Coliba lui Moș Toma” ați înțeles, ce bunăătate de suflet aveau acești negri în sclăvie. În sufletul acesta bun, ca în tot sufletul omenesc este și dorul de libertate, de cultură, de înaintare.

Toate revoluțiile și răscoalele despre care vorbește istoria sunt eforturi sângeroase, de a ieși din întuneric la lumină, din lanțuri la libertate, de a avea puțința să prefacă blestemul în binecuvântare, pălămida în flori și spinii în pomi roditori.

Lupta și zbuciumul din istorie l-am putea caracteriza cu o scenă dintr'un roman al lui Merejcovschii: La moartea unui bogat Egiptean se fac pregătirile pentru înmormântare. Un sculptor face în lut chipurile sclavilor spre a fi înmormântate cu stăpânul, ca să-i slujească și în ceealaltă viață. Chipurile de lut se ard în cuptor și apoi se colorează. Fiecare sclav își recunoaște statueta. Unul își ia chipul și-l zdrobește. Luat la bătae de supravegheatori el le strigă și prin răcnetele de durere străbate o bucurie: „Puteți să mă omorâți, dar în ceealaltă lume nu vreau să fiu sclav”. Ar putea să fie scena aceasta cuprinsă într'o compoziție muzicală? Atunci ar putea da o minunată uvertură la toate revoluțiile și răscoalele.

Filosofia ce zice? Au fost vremuri, când filosofia mergea paralel cu religia păgână, iar când păgânismul a decăzut, filosofia îi ținea locul. Filosofii erau chemați să dea mângâiere celor cu sufletele neliniștite, turburate. Serenus se plânge de neliniște sufletească și Seneca îi răspunde cu cartea intitulată „Liniștea sufletească”. Un lung șir de sfaturi se dau în cartea din care nu lipsește nici cheful cu beții. Singur faptul că Seneca a scris cartea intitulată „Liniștea sufletească” este o dovadă că lumea păgână era neliniștită și doria ceva mai bun, mai multă fericire, seninătate. Are însă Seneca între exemplele pe care le dă lui Serenus pentru a-și găsi seninătatea unul, pe care îl smulgem dintre toate celelalte. În capitolul al XV-lea, scrie: „Dar nu-i destul că ne-am mântui sufletul de pricinile mâhnirii, cari purced dela noi. Adesea ori ne covârșește sufletul scârba de lume, văzând crima pururea izbânditoare, curăția atât de rară, atât de nesocotită, nevinovăția, buna credință atât de părăsită...” Iar mai departe scrie: „Nu-i bine să ținem spiritul adâncit tot în aceeaș treabă: trebuie să-l mai luăm câte o leacă prin petreceri. Lui Socrate nu-i era rușine să se joace cu copiii...!! Prin ridicarea acestui exemplu, Seneca, îndeamnă pe Serenus să facă la fel, să se joace cu copiii. Dacă nu Socrate s'ar fi jucat cu copiii, dacă nu Seneca l'ar fi dat exemplu, dacă în sfintele Evanghelii n'am avea istoria despre Iisus și pruncii, sau îndemnul lui Iisus ca apostolii și peste tot creștinii să se facă asemenea pruncilor, am zice că e o pedagogie dostoievșchiană. În adevăr și opera și viața lui Dostoievșchii vor să ne spună că traiul în mijlocul copiilor și jocul cu ei, nu sunt numai pentru educația copiilor, ci mai ales pentru ca cei mari să se facă în gândire, în nevinovăție ca pruncii pentru a putea să între într-o împărăția cerurilor.

De altfel toată vechea filosofie a fost o frământare și o luptă a binelui și a răului din om. Cu lupta și frământarea aceasta, filosofia veche a intrat în mitologie și toate miturile, precum spune un filosof al nostru (Lucian Blaga: „Despre mituri” în Geneza Metaforei și Sensul culturii) vor să fie într-un anume fel revelații ale misterului. În afară de cele văzute cu ochii trupești, sufletul voia să pătrundă cu vederea sa dincolo de fire, în cele mai presus de fire. Năzuința aceasta de a ieși, de a evada oarecum din orizontul îngust în veșnicie, a fost nostalgia raiului.

„Filosofia naturalistă, precum spune acelaș filosof al nostru (Singularitatea omului) a făcut aproape tot ce i-a stat în putere, spre a degrada poziția omului în univers, spre a-i clătina privilegiile și a-i seculariza destinul... de câte ori a găsit vreo nouă pricină sau vreun nou prilej de

trivializare a „omenescului”. Pe scurt, iată ce scrie Lucian Blaga într'un capitol de recapitulare a filosofiei naturaliste: Intemeiată pe teoria subredă a evoluționismului, filosofia naturalistă acordă omului doar epitetul unei relative superiorități de natură graduală, dar nu calitativă. Omul ar fi ființa cea mai complex evoluată pe pământ, dar evoluția n'ar avea capăt. Nietzsche afirma că omul nu e decât o punte între maimuță și supraom. La Bergson omul reprezintă un punct culminant.

Însăș teoria evoluționismului, care n'ar avea capăt, e o dovadă de un dor al evoluării în sus, sau cum scria Hașdeu: „tinderea făpturii spre desmărginire”. „Din omidă-fluture din viermesuflet, totdeauna *Excelsior!*” (In Sic Cogito). Filosofia naturalistă, cu evoluționismul și apoi cu Spiritologia cum îi zicea Hașdeu, vrea să zdrobească lanțurile acestei vieți, să-i spargă zidurile, ca să evadeze în regiuni mai înalte, mai fericite, în ceruri. E aceeaș nostalgie a raiului.

Mai cităm câteva cuvinte ale altui filosof român (Ion Petrovici: „Dincolo de zare” în „Gândirea” Nr. 7/1939) „Spiritul nostru nu-și poate realiza exigențele lui fundamentale în lumea înconjurătoare, iar formele lui par cadre heterogene, ce se aplică stângaciu și imperfect. Hotărît nu lumea aceasta este arena lui firească și are tot dreptul să aștepte altă lume... în care... să se poată realiza deplin și fericit”. Cuvintele acestea sunt ale unui profesor universitar, ale unui filosof și nu sunt, precum s'ar părea, ale unui teolog, nici nu sunt luate dintr'o oarecare predică.

Ce spune teologia despre nostalgia chinuitoare a raiului? Teologia constată din toată frământarea omenească, din tot zbuciumul exprimat în colinzi, în poezii, în literatură prin marii gânditori, în cultură și civilizație, în filosofie și în spiritologie, că omul venit din mister năzuiește spre mister, creat de Dumnezeu nu găsește alinare sufletului său decât la Dumnezeu, cum zice fericitul Augustin: căzut din raiu e chinuit de dorul raiului. Omul nu articulează totdeauna acest dor, dar e chinuit de el. Uneori nu știe, altădată se teme, iarăș altădată retace în chip voit, sau nu vrea să articuleze, să exprime limpede această nostalgie. Ea însă îi sfâșie inima, îi este în suflet și pe limbă, dar și când și-o spune, o ascunde sub haină străină.

Bunăoară Lucian Blaga, se gândește la viața veșnică, dar scrie „mister”; se gândește la Dumnezeu, dar scrie „Marele Anonim”.

Fie raiul pământesc din care a fost alungat cel dintâi om, fie împărăția cerurilor, ale cărei porți a venit Hristos Mântuitorul să ni le deschidă, noi îi purtăm dorul, din conștient sau din adâncul silbconștientului nostru.

F. C.

Cărți

Diac. Dr. Haralambie Cojocaru: Este Primatul lui Petru nu privilegiu de drept divin după Noul Testament? Seria Teologică, Sibiu 1940, LXXXII + 434 pagini, prețu 300 lei.

Lucrarea părintelui Cojocaru este una dintre cele mai însemnate opere teologice pe care ne-a dat-o știința teologiei românești în anul 1940. Este chiar mai mult: cea mai temeinică lucrare ortodoxă asupra dogmei primatului catolic.

În primele două capitole, autorul se ocupă de *Hristos, Biserica și Capul et suprem*; despre împărăția lui Dumnezeu și alegerea apostolilor, despre trimiterea și egalitatea lor.

În cap. III-IV vorbește pe larg despre *Iisus și primatul lui Petru* pe temeiul textului dela Matei 16, 17-19: Tu ești Petru..., și despre axegeza lui, făcută în lumina textelor patristice.

În cap. V. autorul face exegeza textelor dela Luca 22, 31-32 și Ioan 21, 15-18, după aceeași metodă ca mai sus.

Cap. VI tratează despre *Biserica primară și Sfântul Petru*, despre atitudinea sf. ap. Pavel față de „primatul“ sf. ap. Petru.

Din toate se constată că nici în Noul Testament, nici în Biserica primară, nici în scrierile celor dintâi și al celor mai însemnați Sfinți Părinți nu există nicio dovadă despre un primat de ordin divin al sf. ap. Petru față de ceilalți apostoli. El era primus inter pares, iar dogma catolică despre primatul de drept divin este o inovație care, neavând temeiuri biblice și patriotice, cade în rândul învățăturilor antievangelice, eretice Biserica ortodoxă n'a admis-o niciodată și o combate cu toată tăria și până la capăt.

Emilian Vasilescu: Râvna Casei Tale. Gânduri și îndemnuri spre folosul Bisericii. București. Ed. Cugetarea, 200 pagini, 50 lei.

Este o culegere de articole și studii pe cari dl Em. Vasilescu, asistent la Facultatea de Teologie din București, după ce le-a publicat prin diferite foi și reviste, le adună într'un volum, pentru a fi la îndemâna oricui dorește să cunoască o serie dintre cele mai însemnate probleme religioase dela ordinea zilei, însoțite de observații critice foarte binevoitor și judicioase făcute. Dsa, deși apologist, privește lucrurile practic; ne orientează prin vreme și ne îndeamnă să luăm în fața vremii „o atitudine creștină“; combate „spiritul gazetăresc din presa bisericească“ și militează pentru un control al scrisului bisericesc, pentru o editură creștină, pentru o publicație bibliografică bisericească, pentru o bibliotecă și o encic-

lopedie teologică ortodoxă. Se ocupă de credința poporului: cauze și mijloace prin care s'ar putea spori și lumina, de educația religioasă și morală a tineretului, precum și de înfrățirea popoarelor prin Biserica, — tot probleme de cea mai vădită actualitate, privite și studiate de un spirit ager și cât se poate de bine intenționat.

Dl prof. Em. Vasilescu a făcut bine că și-a adunat articolele și studiile în volum, deoarece în cuprinsul lor se pun anumite chestiuni, actuale, foarte importante, cari nu trebuiesc uitate. Sunt chestiuni de școală, de catehizația, de tipar, de propagandă, misionarism și altele, cari sunt la ordinea zilei, unele nerezolvate, iar altele numai parțial rezolvate.

Dr. N. Brinzeu: Cremașunea din punct de vedere istoric, religios, moral, social. Lugoj 1940, 16 pagini.

Părintele Brinzeu a tipărit un mic studiu în care se ocupă de istoria, critica și combaterea arderii morților și concludă că „nici istoria, nici igiena, economia națională, dreptul, sociologia, nici estetica“, nici religia ortodoxă nu admit cremașunea, care este „o pasiune domneasca“, păgână și masonă, în felul stupefiantelor.

De încheiere cere să se desființeze societatea „Cenușa“, să se închidă capiştea ei, iar cine vrea să fie ars, să plece din România, care este și trebuie să rămână o țară creștină.

Am fost și suntem în privința aceasta de perfect acord.

Informațiuni

● **Apel creștinesc.** În timpul de iarnă, — tocmai când între semenii noștri suferința este mai mare — sunt cele mai multe onomastici: Nicolae, Ignatie, Ștefan, Vasilie, Ioan, Grigorie, etc. cu care ocazii se fac cheltueli inutile pentru a păstra formele convenționale de felicitare.

Facem un apel creștinesc către toți Români, ca măcar acum, când ne aflăm în mijlocul atâtor încercări, **să renunțe la serbarea onomasticeii și, suprimând cheltuelile și mesele pentru felicitări, să contribuie cu sumele respective la Ajuutorul Legionar**, pentru alinarea lipsurilor fraților ce sufăr.

Vor vedea toți cu cât mai dulce va fi bucuria zilei făcând o faptă bună, decât rămânând robii unor deprinderi nefolositoare.

Arad în 1 Decembrie 1940.

† Andrei
Episcop

● **Mulțumită arhierescă.** P. S. Sa părintele Episcop Andrei mulțumește pe această cale tuturor P. C. Preoți și Protopopi, cari l-au felicitat de ziua numelui. Tuturor le trimite arhierescă binecuvântare.

● **Inmormântarea Căpitanului, a Nicadorilor și Decemvirilor** s'a făcut Sâmbătă în 30 Nov. 1940. Cu acest prilej, Capitala a fost martora celei mai mișcătoare procesiuni de înmormântare. Serviciul prohodului s'a făcut în biserica Sf. Ilie-Gorgani de către I. P. S. S. Părintele Mitropolit Gurie asistat de un mare sobor de preoți (la procesiune au luat parte peste o mie).

Dela biserică cele 14 sicrie au fost așezate pe năsalii și purtate pe umeri de legionari pe bulevardele Elisabeta, Brătianu, Basarab și Calea Griviței, până la Casa-Verde în București-Noi, unde s'a făcut reînhumarea, lângă sicriile lui I. Moța și V. Marin.

La înmormântare au luat parte, pe lângă marile unități de legionari și legionare din toată țara, familiile celor decedați, guvernul în frunte cu dl gen. I. Antonescu, Corpul diplomatic, Cavalerii ordinului Mihai-Viteazul, societățile ostășești și studențești, generali, unități din armată, cele mai bune coruri din București și o mulțime ne-numărată de popor.

La Casa-Verde după slujba religioasă, s'a făcut defilarea și apoi, în accente de adâncă jale, înhumarea.

Cu sfinții odihnește, Doamne, pe robii Tăi...

● **1 Decembrie 1918.** Anul acesta sărbarea de 1 Decembrie a fost făcută într'un cadru de adâncă tristețe. La Arad, după Doxologia servită într'un sobor de opt preoți și doi diaconi de P. S. S. părintele Episcop Andrei, a predicat P. C. S. părintele Iconom-stavrofor Dr. Șt. Munteanu, profesor la Academia Teologică. În cuvinte alese și adânc simțite a arătat că istoria Românilor a fost o istorie a durerii. Așteptăm cu toții ziua izbăvirii, care va fi pentru dușmanii neamului nostru o zi de răsplată pentru toate fărădelegile lor; *dies illa* va fi *dies irae*.

La Alba-Iulia prăznuirea s'a făcut în cadrul unei mari manifestații legionare, la care au participat câteva zeci de mii de Români. După serviciul divin s'a stinsit steagul gardiștilor din 1918-19, apoi s'a ținut marea întrunire populară în fața bisericii, unde au vorbit: gen. Al. Vlad, și Dr. A. Dumitraș din partea gărzilor naționale, iar din partea legionarilor d-nii Ilie Colhon, Horă Sima comandantul Mișcării și gen. I. Antonescu, conducătorul Statului, care între altele a spus că granițele țării s'au prăbușit pentru că am fost total slăbiți înăuntru și fără niciun sprijin

din afară. Să ne unim și să nu desnădăjduim; în fața noastră viitorul stă aspru dar plin de nădejde.

● **Nicolae Iorga**, după un comunicat al Președinției Consiliului de Miniștri, în seara zilei de 27 Nov. 1940 a fost ridicat de către necunoscuți din locuința sa dela Sinaia. Măsurile luate de către autorități pentru aflarea lui în cursul nopții au rămas fără rezultat. În dimineața zilei următoare corpul lui neînsuflăit a fost aflat de jandarmi în comuna Streșnic (jud. Prahova) strâpuns de 6 gloanțe de revolver.

● **Sf. Sinod** s'a deschis Luni în 2 Decembrie 1940, după un Tedeum în Catedrala Patriarhiei, în prezența d-lui Tr. Brăileanu ministrul Educației Naționale, Cultelor și Artelor și sub președinția I. P. S. S. Patriarhului Nicodim.

În cuvântarea de deschidere I. P. S. S. Patriarhul spune că pe lângă durerile sângerării hotarelor Țării, avem bucuria urcării pe tron a M. S. Regelui Mihai I. și a întoarcerii în țară a M. S. Reginei Elena.

După ce Sf. Sinod trimite două telegrame omagiale, una M. S. Regelui și a doua d-lui gen. I. Antonescu, vorbește d-l ministru Tr. Brăileanu, care mulțumește pentru cuvintele adresate Conducătorului Statului și arată că guvernul legionar afirmă ideea de *jertfă pentru credință*, ideea care stă la temelie Statului și a Bisericii. Apoi prezintă din partea guvernului un memoriu de 30 puncte care privesc viața bisericească și cer o grabnică deslegare.

În ședințele de Luni până Miercuri în 4 Dec. c. Sf. Sinod a adus următoarele hotărâri:

S'au discutat diferitele rapoarte dela ordinea zilei; s'a aprobat ca unii preoți să poată face parte din consiliile de administrație ale cooperativei.

Botezul evreilor nu infirmă legile și dispozițiile privitoare la ocrotirea rasei.

Unde bisericile au fost dărâmate de cutremur, slujbele se vor face în capele.

Terenurile de prisos ale parohiilor se vor da în arândă, cu preferință, preoților refugiați.

Pentru reforma monahismului și reorganizarea mănăstirilor s'a ales o comisie alcătuită din I. P. S. S. Mitropolitul Tit al Bucovinei, P. S. S. Episcopul Partenie al armatei și P. S. Arhierul Efrem.

P. P. S. S. Chiriari vor trimite Ministerului propunerile lor cu privire la înființarea de noi parohii și la o nouă arondare a parohiilor existente.

Sf. Sinod și-a însușit propunerea guvernului de a face o nouă reglementare a numirii și transferării preoților, potrivit cu cerințele vremii.

Se vor repara nedreptățile suferite de preoții legionari pentru convingerile lor politice.

Se interzice preoților de a se mai judeca între ei în cauze penale.

Pentru salarizarea clerului Sf. Sinod propune a se face egală cu cea a profesorilor secundari. Gradațiile să fie de 25% și tot la cinci ani. Preoților dela Catedrale și dela biserici fără enorii și fără sesii parohiale să li se acorde un spor de 25%

Cazurile de numiri ilegale în posturile administrative bisericești se vor revizui.

Se aprobă noul regulament pentru reorganizarea și programa școalelor de cântăreți bisericești.

Contractele de închirieri ale imobilelor bisericești la evrei, vor fi reziliate cu data de 23 Aprilie 1941, iar înstrăinările de averi făcute în dauna bisericii înainte de 1925 de către Minister, să se anuleze.

Sf. Sinod, considerând că prin înființarea Mitropoliei Olteniei nu s'a desființat Episcopia Râmnicului, cere să fie reînființată cu județele Vâlcea și Romanși.

Cremațiunea fiind anticreștină să se desființeze, ținându-se seama de hotărîrea Sf. Sinod dată în privința aceasta încă din 1929.

Comunicatul oficial al Sf. Sinod adresat Țării și Bisericii îl vom publica în numărul viitor al revistei.

☉ **Teatrul Aradului** se deschide în curând. Dl primar al Aradului Dr. E. Monția îndată ce a venit la conducerea Municipiului a luat măsuri urgente pentru renovarea incintei, scenei și a instalațiilor electrice și de calorifer. Acțiunea pentru deschiderea lui a ținut ședință sub președinția P. S. S. Părintelui Episcop Andrei; și-a ales un comitet dintre cele mai alese personalități ale Aradului, s'a fixat bugetul și s'a hotărît ca repertoriul lui să aibă caracter național și creștin.

Nr. 5208/1940.

Ordine-Circulare

Onor. Minister al Cultelor și Artelor cu adresa Nr. 55431/1940, comunică:

„Prea Sfințite, Avem onoare a vă ruga să binevoiți a atrage atențiunea protoiereilor și preoților din cuprinsul acelei eparhii ca cererile ce au de făcut Ministerului să le trimită prin poștă, să nu se mai deplaseze personal la București. Aceasta pentru a se evita pe de o parte cheltuieli de bani, pierderi de timp inutile, — petiționarii ca și parohiile păgubind prin lipsa lor dela parohiile unde trebuie să fie prezenți, — iar pe de altă parte răpindu-ne și nouă un timp foarte prețios spre a ne expune și verbal ceea ce au scris în petițiune. Petiționarii să fie siguri că Ministerul le va soluționa

cererile cu toată grija, graba și dreptatea. Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni, p. Ministru, ss. Pepa, p. Director: ss. Indescifrabil“.

Arad, la 28 Noembrie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 5314/1940.

On. Minister a acordat o *gradație de merit* preoților — învățători cari au optat pentru una din funcțiunile avute. Comunicăm în copie ordinul, pentru a lua cunoștință de el și a întocmi actele necesare în scopul câștigării gradației.

„Copie de pe adresa Ministerului Educațiunii Naționale. Direcțiunea Invățământul Primar — Normal Nr. 55087/1940. Avem onoare a vă face cunoscut, că Ministerul a luat următoarele dispozițiuni, cu privire la preoții învățători cari, potrivit Decretului Lege Nr. 3566 din 25 Octomvrie 1940, au fost obligați să opteze pentru una din aceste funcțiuni, până la 10 Noembrie a. c. Celor ce au optat pentru funcțiunea de învățător, li se acordă o gradație de merit, pe baza unei cereri, după următoarele norme: a.) Vor face dovada averii lor și a soțiilor sau a altor membri ai familiei. b.) Vor face dovada prin acte și confirmarea inspectorilor lor superiori, a activității lor culturale, a moralității desăvârșită, a atitudinilor de loialitate față de mișcarea tineretului naționalist. c.) Vor face dovada greutăților familiare. Totodată Vă rugăm a aviza, dacă este cazul, să se aplice dispozițiuni analoage și preoților învățători, cari au optat pentru funcțiunea de preot. Director General: ss. A. Creangă, p. Conformitate, ss. Indescifrabil. L. S“.

Arad, la 3 Decembrie 1940.

Consiliul eparhial.

Nr. 5266/1940.

C. Păr. conducători ai oficiilor parohiale, cari au în construcții biserici noi și cari au zidit biserici și au rămas cu datorii, sunt invitați a înainta în termen de 3 zile câte o cerere adresată Onor. Minister, în care să se arate *situația reală*, specificându-se, pe baza devizului, ce sume se mai cer pentru terminarea bisericii și cu ce sume au rămas datori, rugând Onor. Minister a le da ajutor pentru terminarea zidirei, respectiv pentru achitarea datoriei.

Se va arăta Nr. ord. Consiliului eparhial cu care s'a aprobat planul și devizul de zidire. La datorii se va arăta la cine sunt datori, de când, pentru ce lucrări și cu ce sumă?

Arad, la 4 Decembrie 1940.

Consiliul eparhial.